

كلية الآداب

حوليات آداب عين شمس المجلد ٤٦ (عدد يوليو – سبتمبر ٢٠١٨)

<http://www.aafu.journals.ekb.eg>

(دورية علمية محكمة)

جامعة عين شمس

الوصف السردى في قصة " في العلية " لاهرون ميجد

ايمان لفته عزيز*

Department of Hebrew Language
College of languages/ Baghdad University

المستخلص

يعد الوصف من أهم البنى الخطابية في قصة " في العلية " لاهرون ميجد، ملأت القصة بالوحدات الوصفية السردية ومسانيدها، تنوعت بنية الوصف من وصف الرؤية، ووصف القول، ووصف الأفعال صبت جميعا من أجل هدف وصف المكان. كان للوصف في القصة وظائف متعددة، منها الوظيفة التاريخية التي كثيرا ما ميزت قصص ميجد الأولى وما تسمى بالآوتوغرافيا، قدمت القصص وصفا دقيقا لبيئة المجتمع اليهودي الهارب من شرق أوروبا الى فلسطين في بداية القرن العشرين أبان الاستعمار العثماني، برزت الوظيفة الجمالية في اوصاف وظفت الأنسنة في رسم صور سردية ذات جمل شعرية قصيرة وذو خيال خصب، أضافت السخرية والفكاهة بعدا فكريا آخر لتلك الصور السردية. احتوت القصة وظيفة مهمة أخرى هي الوظيفة الدلالية بامتزاجها مع مضمون القصة، فأنتج بعدا رمزيا للمضمون، إذ كان وصف ميجد لفكرة مكيدة صعود البطل الى علية الكنيسة، ذلك المكان المقدس والامن في اليهودية، وألحقها بوصف نزول الولد من العلية وملاحقته وضربه من قبل الأولاد بتعابير وصفية قريبة من فكرة هجرة اليهود في نهاية القرن التاسع عشر الى فلسطين وما تلاها من أحداث. والبحث هنا تناول إجرائي لقصة نمطية من قصص اهرون ميجد كشف فيها عن أهمية الوصف في النص الأدبي ووظيفته الكبير في التعبير عن خطاب النص وهو مقارنة نصية بين القصة وفكرة هجرة اليهود الى فلسطين.

התיאור הנרטיבי בסיפור "בעלייה" של אהרון מגד

המרצה: אימאן לפתה עזיז
מחלקת השפה העברית/ פקולטת השפות/אוניברסיטת בגדאד

הקדמה

בעשורים האחרונים של המאה העשרים יש התעניינות במדע הנרטיב ובמבניו, העיונים הנרטיביים התרחבו ותפסו להם מקום חשוב בספרות, בכל ההתעניינות בנרטיב ישנה חשיבות למבנים אחרים כמו התיאור, הדיאלוג, ההנמקה והפרוש כדי להשלים את הטקסט הספרותי. קודם כל, התיאור נחשב לחלק מהנרטיב או לקשט את הטקסט והסגנון המליצי בטקסט, גם הוא נמצא הרבה בשירה יותר מהפרוזה. אבל מאוחר, ישנם עיונים חדשים אשר מתעניינים בתפקידי התיאור החשובים והגדולים של הטקסט. התיאור נותן את החיונית לטקסט, חושף את הממדים של הדמויות, ומשרטט את הסביבה עם משמעויותיה הרעיוניות, החברתיות והנפשיות. תחום התיאור רחב ועשיר להכיר את הדמויות והמקומות, הדברים, החיים והדוממים, גם הוא מאפשר לקוראים לדמיין את האירועים, המקום, הזמן וגם הרקע עד שאנו מרגישים בחיים בתוך הטקסט. אנו מוצאים התיאור בסוגי השיחים השונים, השיח שבעל פי והשיח הכתוב, בשיח הספרותי, הפוליטי, המדעי, בדיבור בעל רמה גבוה ונמוכה. גם הוא עצירה בסיפור להסתכל ולחשוב על פרטים שאנו לא שמים לב להם והסופר שהתעניין בהם וראה אותם בעיין הבודק והצופה. הסיפור "בעלייה" של אהרון מגד, מלא בכל סוגי התיאורים, אין בסיפור אירועים רבים והמספר אינו קובע זמן האירועים, והעלילה קלה מאד, אבל הוא מתאר ובפי נער את המקום ואת הסביבה באופן שלילי עם הרבה האנשה ודימוי לדוממים.

העיון נתקל כשאר העיונים המדעיים שעודו בהתפתחותו בבעיית חוסר המקורות העבריים והערביים, גם המקורות המצויים מתמקדים על פי רוב סביב התיאור שברומן, ומעט שהתכוונו לסיפור, אבל הדבר הזה דחף אותי לנסות בנושא שהוא מקסים וחשוב כמו התיאור הנרטיבי באחד מיצירותיו של מגד שהיו תיאוריות ברובן, הן התיאור היה עם הדיאלוג והן היה עם הנרטיב כמו בסיפור "בעלייה".

המטרה: בסיפור "בעלייה" היה שפע תיאור, הרבה האנשה, תיאור שלילי לארץ פלסטין בפי נער. על כן ניסיתי להבהיר את פרשת התיאור הנרטיבי בסיפור הזה, סוגיו ותפקידיו של התיאור בסיפור, גם המטרה שמבקש אותה הסופר בתיאורים האלה בסיפור, במילה אחרת השיח הספרותי בתיאורים אלה ביצירה סטראוטיפית מיצירותיו של מגד ששרטטו את פרטי החברה היהודית בפלסטין בזמן ההוא.

השיטה: העיון היה צריך להשתמש בשיטת הניתוח התיאורי והאינדוקטיבי (inductive) להציג את התיאור הנרטיבי בסיפור הזה ולהשיב על שאלות המחקר, גם ישנה הצגה לתוכן הסיפור בגלל קישור התוכן עם נושא התיאור שאני מתעניינת בו, וכמו שאמר המבקר והמחבר נביל רגאב: "אין תוכן בלתי צורה, ואין צורה בלתי תוכן" וכל עבודה אמנותית היא נקודת התחילה במחקר.

מילות מפתח: אהרון מגד. בעלייה. התיאור. הנרטיב. סוגי התיאור. התפקיד הסיפורי. התפקיד המשמעותי. השיח התיאורי.

מבוא

אהרון מגד נולד בפולניה בשנת 1920, משפחתו עלתה לפלסטין כשהיה בן 6 שנים, הוא חי שנות חייו הראשונים בין העיר והקיבוץ, התחיל את העבודה הספרותית משנות הארבעים ונחשב מדור הארץ, הוא היה אחד מעמודי הספרות העברית החדשה. מגד כתב את הסיפורים, הנובלות, הרומנים, המחזות וערך את העיתון הספרותי הנקרא "המשא". סיפורי מגד נמלאים במחשבות על האדם היהודי, על חיי היהודים בפלסטין, העבר היהודי, החובות של היחיד בחברה, באמונה, בתקווה, לפעמים שולט בהם הסגנון הסאטירי או עם הרבה הומור (ירדני).

1972, עמ' 7) ובוודאי גם הרבה תיאור.

"בעלייה" מסיפוריו הראשונים האוטוביוגרפיים של מגד שמתאר בהם את תקופת ילדותו בקיבוץ (Spicehandler, 1972, p. 21), הסיכום של הסיפור הזה הוא שיש נער עלה על לבו רעיון לעלות לעליית הגג של החצר שבמושב לראות את הסודות, היקרים שבעלייה, גם הוא חלם שתהיה את מטמונו, הוא חלם ובנה תקוות עליה, הנער השיג את מחשבתו ועלה לעלייה ולא ראה כלום בעל ערך. מגד ממלא את הסיפור במבטו האישי של הגיבור - שהיה נער באחת מקבוצות הקטנות של היהודים בפלסטין בימי השלטון העות'מאני - על הסביבה, מגד איננו זוכר שמו של הנער או מאפייניו, וכל התיאורים בסיפור היו על הסביבה.

התיאור הוא חיבור שנוצר לתת צורה שכלית למחזה, דמות, רגשות או זמן לקורא או לשומע. בטקסט הספרותי התיאור יוצר ומעצב את הסביבה שמתרחשים בה את האירועים (وهية، ١٩٧٤، ص ١٠٦). אבן שושן אמר כי התיאור הוא "קביעת תארו ומראהו של דבר או מצב על ידי רשום פרטיו, תכונותיו, מסבותיו וכדומה, בכתב או בעל פי" (1971, עמ' 2811). התיאור אצל הערבים הקדומים הוא "הגדרה לדבר מתואר והעברה לצורתו עד שנדמה לשומע שהוא מרגיש בו ורואה אותו כאילו המתואר עומד לפניו" (العجيمي، ٢٠٠٣، ص ٩٣)، יש לתיאור אצל הערבים חשיבות גדולה לשמור על מליצת הטקסט ויכולת הסופר לגבי כלי החיבור, להפך הדבר אצל המערבים הקדומים שהיה סוג של דיבור מסורב עד סוף המאה ה-18 שאחריה זכה נושא התיאור בחשיבות בתחומי המדע האחרים, הפרופ' הצרפתי ג'ון מישל אדם מציין שלא הייתה הגדרה מסוימת למושג התיאור עד 1749 (العمالي، ٢٠٠٥، ص. 15, 17), ואלו הפילוסוף הצרפתי מישל פוקו רואה כי התיאור כמו שיח מלווה, הוא תיאור בשביל דבר או הוא טקסט למטרת דבר משהוא (هامون، ٢٠٠٣، ص ٢٥). הן שהיה הדבר הוא דמות והן היה מקום הוא מתרחב בתיאור ומרחב את הסיפור כי הוא מעצב האירועים המתפתחים בשביל שנסתכל במראה (مالك، ٢٠٠٠، ص ١٢٨).

לדעתי, אני חושבת שהתיאור מגדיר את הכישרון והיכולה של הסופר בשפה והצגת הדמות, האירועים, הזמן והמקום בצורה שמעוררת בתוכנו רגשות עמוקה, זה הוא הדבר הנפלא והנהדר ביותר בטקסט. יתר על כן, שטקסט בלי תיאור יהיה דומם כמו שאנו קוראים אירוע בעיתון, גם התיאור הוא כלי להוסיף רוח לטקסט אם עם הנרטיב או עם הדיאלוג. גם אני יכולה להגדיר את התיאור שהוא הגדרה למילים, לרגש, למראה או למצב שבטקסט ושרטוטם במילים, כי כשאומרים מילה מה נחוץ לתאר אותה ומפרשים אותה להיות ברורה לקורא או לשומע.

1- התיאור והנרטיב

בתחילת שנות השמונים של המאה העשרים הודגשה את החשיבות של התיאור כיחידה מיוחדת ואומרים שישנם טקסטים תיאוריים מוקדשים לתיאור הדברים בלי אירוע או זמן, גם יכולים אנו לראות את תיאור ריק מאיזה נרטיב, אבל לא יכולים לבוא נרטיב בלי תיאור, כי אין פעולה בלתי הד תיאורי. ובכך, מגזימים בחשיבות התיאור יותר מהנרטיב. בסוף התיאור והנרטיב דרכים שונים להצגה ספרותית, הם מבדילים באיכות ומסכימים במטרה, כי התיאור מציג הדברים והנרטיב מציג הפעלים. ישנה דעה אחרת על קשר התיאור והנרטיב בטקסט הספרותי, שמביעה על מלחמה בין התיאור לבין הנרטיב בטקסט כי הנרטיב מבקש את התיאור, והאחרון מדאיג את הטקסט ומערבב אותו מפני שהתיאור מעצר את הזמן ושולשלת האירועים (جنيت، ١٩٨٨، ص. ٥٩، ٦٠) זאת אומרת, שהתיאור והנרטיב עובדים יחד להשלים יופי והגיון הסיפורים.

בכותרת בחרתי השם **התיאור הנרטיבי** במחקר הזה כי התיאור בא מתוכן וצורת הטקסט התיאורי באופנו, גם היו התיאורים (שמות) הם הפועלים לתנועת הדברים, סיבה אחרת שיצירות מגד שהצטיינו בשפע התיאור בכלל, והתיאור בדיאלוג בפרט, כאן התיאור הוא בנרטיב. ב "בעלייה" בא התיאור בנרטיב או עם הנרטיב, הוא מלא הטקסט בתיאורים

נרטיביים מתחילתו ועד סופו:

"דממה לזההת הייתה תלויה מעל לרחוב החול הארוך. אבי ואמי ישנו שנת שבת אחרי צהריים, בתוך הצריף המחומם. מן העבר השני, בתוך הבית השפוף, הצהוב, המוקף עצי ג'יקורנדות גבוהים שעלעלים קטנים טפטפו מהם אל עפר החצר הכבוש, ישנו אדון פלדמן ושני בניו המגודלים. יכולתי לראות, שכובים על גבי דרגשי העץ, מאחורי כלונסאות המרפסת הירוקים, את האב בעל הזקן הסבוכ שצרעות קננו בזקנו וזיפים ארוכים כרגלי זבובים בצבצו מנחיריו, ואת הבנים, ארוכי הגופיים השעירים, גדולים כחוטבי עצים. כל עשרת בתי המושבה, המרוחקים עד קצה רחוב החול העמוק, היו שקועים בתרדמה" (Spicehandler, 1972, p.123). התחילה הייתה סטראטיפית כללית בסיפורת, מגד שרטט לנו תיאורים נרטיביים לסביבה, הוא הניע את הדומם והמופשט בביטוי "דממה לזההת" זה תיאור לדבר מופשט, ומשלשל תיאוריו כמו שלשלת הפעלים שבנרטיב משום שהיא כוללת סיבה הגיונית לאירועים לדגמה: "הייתה תלויה מעל לרחוב החול הארוך", הוא מבהיר את הדממה הלוהטת ופירושה בתיאורו לדממת הצהריים שלרוב הם חמים בארצות המזרח, כמו: "אבי ואמי ישנו שנת שבת אחרי צהריים", "בתוך הצריף המחומם" ו"הבית השפוף, הצהוב, המוקף עצי ג'יקורנדות גבוהות שעלעלים קטנים טפטפו מהם אל עבר החצר הכבוש", הנה מגד משתמש בתיאורים משלשלים את האירועים, גם הוא משתמש כאן בהאנשה לדינמיות התיאורים, האנשה זאת שמייצגת תנועה ממשית כמו הפעלים בנרטיב, התיאור דרך ההאנשה מחייה את הנרטיב, נותן חיוניות לטקסט, כשהרגיל הנרטיב הוא שמניע את הסיפור והנרטיב הוא שכולל הפעלים שמשלשלים את האירועים, וכאן התיאורים מניעים את הנרטיב, למשל: "האב בעל הזקן הסבוכ שצרעות קננו בזקנו וזיפים ארוכים כרגלי זבובים בצבצו מנחיריו, ואת הבנים, ארוכי הגופיים השעירים, גדולים כחוטבי עצים", זאת אומרת, מגד מניע ומחיה את הנרטיב בתיאורים מביאים את החיים לטקסט במקום הפעלים. הקטעים הראשונים בסיפור מגישים את הפרטים הכללים של הסביבה שסוללת את דרך לעלילה ואת העלייה, זאת אומרת, השלווה דחפה את הילד לניסיון ההרפתקה, והחיפוש על משהו חדש וזה הוא התיאור המופשט.

סוגי התיאור בנרטיב

תיאור הראייה

יש שמגדירים את התיאור "הוא נוצר דרך החושים החמשה, שבו מסתמכים על ראיית אחת מהדמויות שמשתתפות בשלשלת אירועי הסיפור, הדמות הרואה הזו עוברת מן הנרטיב אל התיאור, ובכך היא מוסיפה ריאליזם הנחוצה למתואר" (العالمي, 2005, ص 88), גם צריך להתקיים תנאי נחוץ לדמות הראייה שהיא בעלת כשרון ויכולת לראייה (ص 33), זאת אומרת צריך להתקיים נאמנות לדייק את תיאורי התואר למתואר בנוף, והקורא לטקסט הזה רואה שהתיאורים שמביע אותם הנער בעל הכרה ומרגיש שהוא ידוע יותר מכל האחרים. הנער מתאר: "מאחורי בקתת הרוסי, המוקפת גדר נצרים, מאחורי מקשת הדלעת שלו, מאחורי שטח החליף, עמד עץ הדום, שלרגליו היה המטמון. איש מן הילדים הבאים לקטוף את פרי הדום, זה הירוק ומריר וחרצני, וזה הצהוב-מתקתק-מתמרס שבקצות הזלזלים הקוצניים הגבוהים, לא ידע עליו דבר. מצחיק היה איך לא ידעו. הם דרכו עליו רוץ ושוב ברגליהם היחפות בלקטם את גולות הפרי הזעירות, המתולעות, התוו עליו חריצים ארוכים בענפים היבשיים שבידיהם- ולא ידעו." (pp 123&125). Spicehandler, 1972) הנער הנה מתאר בנוסח הנבון שיודע כי בשלילתו לידיעתם הוא מדגיש את ידיעתו בדברים - נושא ידיעת הנערים נפוץ בספרות העברית החדשה באמצע המאה העשרים, הנה משמעות סימבולית לסופרים הצעירים שהיו מכירים מה שמתרחש ליהודים בעולם ובפלסטין. אם זו הייתה דרך מנהיגי היהודים עצמם או ממדינות שבהן היהודים חיים - מגד בקטע שלעיל מספר נרטיב עם הרבה תיאורים כדי לברר ראיית הנער

לעולם מסביבו, על אף שמגד לא מתאר תכונה אחת לדמות הנער כי הראייה היא ראיית מגד עצמו לסביבתו אז, מגד הוא המספר, הרואה, המתאר והמעריך לסביבה, אלא שהדמיון והדמוי בסיפור נובעים מעין מכירה על אף שהפעולה ילדותית.

התיאור בסיפור היה דרך ראייה ומדמות ראשית, המספר כמעט היחיד שהביע מה שבתוכו וזה נקודה קורא לה פרופ' ג'נט בתיאור "הממוקד" ותיאור זה נוגע ביחוד בתיאור דרך ראייה, והרואה הנה משתתף בשלשלת האירועים (ג'ניט, 2000, ע' 42), זאת אומרת, התיאור אינו מפסיק את הנרטיב של האירועים בכלל, על כן, הדמות היא המתארת פעולת הראייה ומשלשלת את האירועים מגישה את הנרטיב בסיפור.

אחד מתיאורי הראייה הנוספים היה בעיני הדמות הראשית מול הדמויות האחרות שמבהירות איך היו החיים אז בעיני הנער: "יכולתי לראותם, שכובים על גבי דרגשי העץ, מאחורי כלונסאות המרפסת הירוקים, את האב בעל הזקן הסבוך שצרעות קננו בזקנו וזיפים ארוכים כרגלי זבובים בצבצו מנחירתו, ואת הבנים, ארוכי הגפיים השעירים, גדולים כחוטבי עצים. כל עשרת בתי המושבה, המרוחקים עד קצה רחוב החול העמוק, היו שקועים בתרדמה." (Spicehandler, 1972, p 123) הנער אינו מתאר הדמות בלבד, אלא גם הוא מתאר מה שמעצב לו בדמות או מה שראה בכל אחת מהדמויות האלו, ומקשר אותה במושג, הנער מקשר את המצב של האנשים הנרדמים במצב של הבתים המתרחקים זה מזה. הנער כשהוא רושם התיאורים האלה חושף חלק מעולם המושג של היהודים אז בפלסטין. יתר על כן, עייני הנער רואות ומתארות רק השליליות של כל דמות, סביבה, למה מתרחש, הם תיאורים לא סטראוטיפיים בתקופה ההיא, שהיו אצל הסופרים היהודים, כי היא הארץ הקדושה, היפה, החמה, שמטפלת את החולים.

תיאור המאמר

ישנה דרך מתאימה אחרת לשלשלת התיאורים, היא נותנת אחריות התיאור לדמות, במקום שהדמות תהיה במצב "הראיה" היא תהיה "המדברת" ומפרשת את הנוף לאחרים (האמן, 2003, ע' 302). יש לדמות המדברת להיות מקיפה, ואינה מנתקת להתקשר עם "השומע" שהוא בעל חסר ידיעה בנושא המתואר (العمامי, 2005, ע' 74). זאת אומרת, הדמות מדברת ומתארת נושא התיאור באופן המונולוג או הדיאלוג. הדמות מדברת ברגשות נפשיות על המצבים, האירועים, הדמויות, היחסים, ומה שנדמה לה בקשר למה שמתואר כמו שמתאר מגד בלשון הנער את רגשו מהדמיון שבסביבתו: "או יהיה זה מחבוא הסתרים הקבוע שלי. כשרועה הפרות השוטה, אדום הפנים, יפרע את פיו צהוב השיניים וינהם לעומתו, עד כי לשון מהבהבת של זיקית תקפוץ אלי מתוכו, אטפס כחול אל העלייה ואסגור את דלתה בלעדי. כשהערבי רחב המותניים ורחב הקמטים ריביץ את חמורו בצל ויקחני, באין רואים, אל מאחורי הצריף... כשווינברג החנווני ירדוף אחרי, כשציפוריה היפה... תרמוז לי, כשאמי תתעלף ואחשוב כי מתה. כשיגיה הדבע כחול העיניים מן החורשה שמעבר למקשה" (Spicehandler, 1972, p. 137) בקטע הזה מדברת הדמות הראשית על סיבות המזימה שרוצה לעשות, הנער מספר למה הסקרנות בעליית הגג של החצר, למה שהוא רוצה שיהיה לו מקום ביטחון מהדמויות האלו ואת התנהגותן אתו, אם הן מפריעות או מפחידות אותו, ובכך הוא נותן הסברה או סיבות לתיאורו ואת חיפשו על מחבוא. הוא מתאר תיאורים מופשטים שהגשימו את המניעים הנפשיים למזימתו, גם תיאוריו כוללים את הסיכום והפרטים על הדמויות שבסביבתו, דמות הרועה המכוער ודמיונו של הנער אומר לו שיש זיקית בפיו תקפוץ עליו, בדיבורו על הערבי. מגד כמו רוב המספרים העבריים מתאר הערבי במצבים רעים ומחשבות מבוששות, וכרגיל מגד וההומור ששולט בסיפוריו מתאר מצב החנווני שהתרגל לרדוף אחרי הקטנים שמפריעים לו, בעת תיאורו לציפוריה שזוכר אותה שם נובע מיופי מגד בילדותו, בנוסף מגד מרמז למצב אמו שתתעלף בגלל קשה המצב להם כמערביים באו מארץ פולניה הקרה והנקייה אל ארץ חמה כבושה בשנות העשרים

של המאה שעברה, מגד מאפיין בתיאוריו סוגי חיים נפוצים שם. בכל שלשלת התיאורים הנרטיביים שמביעים את משמעויות מעמקות כדוגמה ממצב היהודים שם ואז, גם הוא מתאר בסיפור תיאור חברתי, פוליטי וגם כלכלי בביטוי "עמדתי ברגלי היחפות" ואת מבטו האישי לסביבתו בפרטי, תיאורי מגד לעיל הם "השתרשות שהמדבר מתחיל בה את הקטע התיאורי לזכור את הנושא ואחריו פרטי התיאורים ומחבר את התיאורים בדמות ומקשר בין התואר לבין המתואר" (العمامي, 2005, ص 116), דהיינו, הנה הרחבה באה באופן תת פרטי לתיאור, גם היא נשקפה כהרחבה לדמויות שמוסיפן מגד במשך דפי הסיפור.

לעומת זאת, המתאר יכול להקדים את פרטי התיאור לפני הנושא וזה נקרא ב "היעקרות" וזה דומה לתיאור החידות, כי "בעת שבא השם המתואר בסוף הטקסט, יהיה הטקסט כמו חידה" (هامون, 2003, ص 280) ובכך הפכה מערכת התיאורים לרביזיוניסטיים, גם מגד משמש תיאור היעקרות בתיאורו למקום המטמון "מאחורי בקתת הרוסי, המוקפת גדר נצרים, מאחורי מקשת הדלעת שלו, מאחורי שטח החליף, עמד עץ הדום, שלרגליו היה המטמון" (Spicehandler, 1972, p. 123). נדמה לי שזה כישרון כתיבה מיוחד למגד במהלך שימושו ההרחבה להרבה דמויות בסיפור הקצר הזה.

תיאור הפועל

התיאור "ההומירי" שמצטיין בסידור והתנועה בשלשלת הפעלים (هامون, 2003, ص 361) זאת אומרת, התיאור נוצר מהדרגה בשלשלת הפעלים שבטקסט. מגד מתחיל את הסיפור בפעלים (הדממה לוחטת הייתה... היו שקועים בתרדמה) כי הפעלים האלה מתארים את הסביבה המשועממת במבט הנער וגם מובילה אותו לדמיון דבר מלהט נפשו כמזימה לעלות לגג החצר של הצריף, מגד מתאר פועל השכל של הנער למזימתו ולאחר את הפועל הגופי לעלייתו, פעולתו בעלייה, בסופו של הדבר הייתה הירידה הטרגית שנוצרה מעליית גג חצר הצריף כמו: "ובצמצמי עיני אל גג צריף בית הכנסת הריק, חלפה בי מחשבה שזו השעה לבצע את המזימה" וכאן תיאור מעשה השכל(רצון הפועל), "כחתול פסעתי בחצר לבל אעיר את הורי... הרמתי את הענק על רגליו והוא גנח. נשאתי על כתפי, כבד מאד, מסורבל, חורץ בבשר, מטה את גופי על צידו... הצבתי את רגליו החיגרות על החול, הקמתיו, תמוך בידי ובמצחי, עד שנסמך ראשו אל פתח עליית הגג הנעולה." זה תיאור לפועל גופני (יכולת הפועל), "ברגלי היחפות, הצרובות מן החול הלוהט, טיפסתי ועליתי על הסולם החיגר..." זה תיאור ביצוע הפעולה, "קפצתי למטה ואכלתי חול בן רגע היה ההמון על גבי, להקת כלבים נושכת, מורטת, לופתת צוואר להחניק... נסוגתי דרך כל החצר עד פתח צריף מגורי..." (Spicehandler, 1972, pp 123, 139), בסוף הסיפור ובשביל הירידה הטרגית מביא מגד בפרטי פעולת הירידה מהגג.

בסיפור, הדמות מתארת עצמה והיא נעה בשלשלת הפעלים, פועל התיאור אינו ישיר, על כן רוב הפעלים היו בעבר, תיאורי הפעלים האלה היו מתקשרים זה לזה ב-ו' החיבור וזה נתן לתיאורים משמעות של הזמן אשר כרוך לנרטיב, וזה סימן לתיאור הפועל, זאת אומרת, תיאור הפועל נוצר וממשך עם זמן הפועל, ההבדל בין תיאור הפועל לבין הנרטיב הוא שפעלי הנרטיב אפשר לקדים ולאחר, ובתיאור הפועל יש סידור(הערכה) (العمامي, 2005, ص 81).

תיאור הפעלים משתמש הרבה עם תיאור הטבע לשלשלת את האירועים כמו זריחת השמש שמאירה את היום (החלפה הטבעית בעלת צד של הזמן), מגד מתאר את הבוקר דרך פעלי הבוקר במקום למשל: "בבוקר, בעודי שוכב על מיטתי, מלופף צמר חלומות רך, היה גולש אלי, כלולין על חבל, טווס הזהב מ"סיפרנו", יורד על גבי קרן הפז רסוסת האבק הזוהר, שחדרה מבעד סדק לוחות העץ הרווחים וגהרה על רצפת החימר של הצריף, אחר כך נשמע לזן המתפללים מן הצריף שמעבר לחצר וראיתי את השכווי ירוק הנוצה, המבחיך בין ובין לילה, מעופף ועולה אל עליית הגג." (Spicehandler, 1972, p 129).

בכל קטעי הסיפור מגד מספר בהדרגה שלשלת האירועים, הן בתיאור המחשבות ושלשלת

מהותן כמו במזימתו והן בתיאור פעולתו לעלותו עליית גג הצריף. גם הבוקר במושב של נער שביתו קרוב לחצר הכנסת, מתאר קרן האור הנופל על הגגות, והמילה (אחר כך) הצביעה על שלשלת הפעלים מהופעת האור, לחן המתפללים, השכווי, הוא ממשיך בתיאור את הפרטים משך כל היום במושב.

סידור זה נוגע לא רק בתיאור הפעלים, אלא גם בתיאור סידור פתיחת הסיפור הרגוע והתפתחות האירועים שהם תוצאות לפעלים עד שמגיעים לשיא הסיום בפעולת הירידה ורוץ נערי המושב אחריו כמו הגנב שלא עשה כלום.

תיאור המקום

לשלושת סוגי התיאור (ראייה, מאמר והפעל) אני מוסיפה תיאור המקום במיוחד לסיפור "העלייה" רוב מראיה שהדמות הראשית היא על המקום ומה שכולל מיצורים או דוממים, אומרת מאמריה על המקום ומתארת איכותו באופן מפורט, פועלת את פעולתה בשביל מקום מסוים שהוא "העלייה". גם תיאור המקום בפרוזה נהפך לאחרונה לראייה ואידאולוגיה מגישות את הטקסט, הוא תיאור זר ושונה מהתיאור הריאלי, מפורט ומדויק, רחוק מתיאור הדמויות ומתמקד בסוגי הפרטים החיצוניים שמסמנים עליו (יוסף, 1997, ص 94), יתר על כן, ישנה חשיבות לתיאור המקום בכל טקסט ספרותי בתיאור ורישום את האופנים והצבעים והקולות והמרחקים וכל הפרטים באופן מפורט, שנדמה לקורא כישות ריאלית בטקסט. נדמה לי שמגד רשם את המקום בתיאורים מצטיינים בשליליות לארץ קדושה בעיני היהודים בכלל, הוא אינו מתאר איזה יופי במקום כמו בתיאורו: "מדרום היו מקשאות האבטיחים, דלות ודלילות, נושיות על הגבעות המבוטרות ערוצים סחופי חול. באמצען השומרה, מחופה עשב יבש, ערירית, רפופת כרעיים, שמשית, ריקה מאדם. הרחק והלאה משם יריעות אוהלי הבדואים, פרושות שוליים, פרוזות לחמה ולכלבים. אופק רדוד כפח מלובן. ממזרח היו שתי חבורות של עצי אקליפטוסים, שרויות בשיה מרושרשת, חבורה חבורה לעצמה, עגילים ונזמים פזורים לרגליהם. מצפון וממערב היו הבתים המבודדים, שקועים בשנת עצלתיים, שחוחים תחת ענפי אילנות לאים. דממה יקודה." (Spicehandler, 1972, pp 125, 127). זה הוא קטע ברור כלפי מבט הנער או מגד או חלק מהיהודים שם ואז, התיאור הנה נרטיבי, ריאלי ואפיסטמולוגי למקום, מציין לדברים רבים בתיאורם הרע כמו: "מאחורי צריף מגורי, בתוך שורת קוצים יבשים, מאובקים, מוטל היה, כענן פגור, הסולם, אכול חורב, סדוק, רפוף שלבים תלויים בנס מסמרים חלודים וערופים." (Spicehandler, 1972, p 127) התיאורים הרעים לסביבה או הם תיאור ריאלי למצב פלסטין שהייתה כבושה על ידי העות'מאנים, או הם תיאורים מהשפעת הסופרים הגדולים של המאה העשרים כרמזה למצבי שחיתות בחברה או ממשלה. כי ידוע שמגד סופר ועיתונאי בעל מעמד מוסרי ומבקר את החברה החדשה של היהודים בפלסטין, הוא היה בעל ביקורת עוקצנית למוסדות הממשלה (סאמי, 2005). הצד השני שמאפיין את התיאור בסיפור הזה מרבית ההאנשה לדוממים עד שאני רואה הדומם חיים יותר מבן-אדם. ההאנשה היא ראייה אינה מוגבלת בקריטריונים הגיוניים, המספר מוסיף לדוממים או בעלי החיים וגם תופעות הטבע תוכנות אנושיות, מציירים ומניעים כמו בנאדם (مرشد, 2003, ص 7), ובכך נותן לדברים האלה תפקיד הגיבורים בתנועתם והשתתפותם באירועי הנרטיב (ملحم, 2011, ص 7), וזה מה נראה בהאנשת הסיפור לדוגמה: "נוטל לי סידור ממורטט, צהוב דפים, ומתיישב על הספסל, בתוך ריח הטליתות והטבק הנודף מן הזקנים הסבוכים. העורבים של האתיות הגדולות והדרורים של האותיות הזעירות היו מעופפים אל עליית הגג" (Spicehandler, 1972, p 129) בלויים של לחשים ששתקו... זחלתי על ארבעותי וקרן הפז נקרעה ואלפי רסיסי האבק המזדהרים נתבחשו כמטורפים" (Spicehandler, 1972, p135) אפילו שההאנשה אינה פואטיקאית אלא גם היא שלילית, קושי, פחד, ישנות, ערכים מתמוטטים.

2- תפקיד התיאור הנרטיבי

לתיאור בטקסט הספרותי ישנם כמה תפקידים, המבקר ג'נט קובע שני תפקידים חשובים בכל טקסט ספרותי, התפקיד האסתטי או הקישוטי והתפקיד המשמעותי או הסימבולי (ג'יניט, 1988, 1, 60), אך המבקר האמון מציין חמשה תפקידים לתיאור שהם: תפקיד הניתוק, תפקיד הדחיה, תפקיד הקישוטי, תפקיד הסיפור ותפקיד ההתמקדות (العمامي, 2005, 174).

הקשר בין התיאור והנרטיב נושא בעל מחלוקת בין המבקרים, ולגבי זה "ישנו קשר שלום בין התיאור לבין הנרטיב אם התיאור מעט בנרטיב ואיננו מרגישים בו תוך הטקסט לאחר שהפעלים נעים ומתוארים בעת ובעונה אחת" (מחفوظ, 2009, 43) כמו בקטע: "החול היה כה לוחט עד כי היה עלי לקפץ משלולית צל לשלולית צל שבצידי העשבים והשיחים ולהצנן קמעה את רגלי בהן, כשאני מרכיב כף רגל בהן, כשאני מרכיב כף רגל אחת על גב השנייה, מתנוודד על גבעולי, אחר ממשיך לרוץ, כטובל באש" (Spicehandler, 1972, p 125). כאן מגד מתאר חום האוויר עם החול הלוחט ובפעלי הדמות הראשית, מתאר את פעלי הנער מחם האדמה ומסיים את הקטע התיאורי בעל הפעלים ביחידה תיאורית "טובל באש", מגד משתמש בבינוני פועל (טבל) להגזמת כוח החום, אבל לרוב התיאור היה לו קשר השלטה בטקסט ולא שלום כמו שמציין ד"ר עבד אללטיף, מפני שהתיאור משתלט על הנרטיב משום שהיחידות התיאוריות יותר מהיחידות הנרטיביות. על אף שהאמירה של המבקר הצרפתי ג'נט חוזרת ומשתנה: "תיאור הוא עבד לנרטיב", אך אני רואה בטקסט הזה התיאור הוא שמשתמש בנרטיב להגיע למטרתו, התיאור כאן רוכב על הנרטיב ועף לעולמות של הדוממים הנעים: "בשעת מעריב, כשהנרות זלגו חלב וריחם מלא את הצריף וצללים שוטטו על הקירות עם לחש התפילה היגע, המתנער בפתאום, עד להבהיל, עם יתגדל ויתקדש מארבע הפינות בבת אחת, וחוזר ושוקע כאש קרבן מלחשת על אפרי, נתמלאה העלייה עשן, והצללים רבצו שם דומם, צנופים ואורבים מן הפינות, כילדים במשחק המחבואים בחרושה, בחושך, כל הלילה הארוך, בהיות בית הכנסת ריק ושמום אפילה וברחוב התחבאה הדממה בשקעוריות החול הצונן" (Spicehandler, 1972, p 131) נדמה לי שהתיאור פעל פעולות הדמויות המניעות את האירועים דרך האנשת מה שהוא דומם, ואת הדוממים הם שמניעים את העלילה. אין התיאור ממלא מקומות ריקות בטקסט, אלא היה מוטיב בפני עצמו והיה לו תפקיד שווה לתפקיד הנרטיב בשלשלת האירועים, אני רואה תיאור גלוי בנרטיב חבוי בסיפור, אינני יכולה לראות נרטיב בסיפור הזה בלתי התיאור שמניע את האירועים ומוביל אותם לסוף, אינני יכולה לומר שאין נרטיב, אלא הנרטיב הוקל על ידי התיאור, האירועים מסופרים דרך התיאורים ותומכי התיאורים, אפשר לומר שכוח התיאור בסיפור התך את הנרטיב בתוכו. יתר על כן, "הנרטיב הוא שמאפשר את התיאור" (מחفوظ, 2009, 48), בסיפור התיאור בא בתחילה ואמצע ובסוף, התיאור מאפשר את הנרטיב ולא ההפך.

התיאור בנרטיב תלוי בתהליך האירועים והתפתחותם (العمامي, 2005, 109), שהוא מתאר הדמויות והמקום מעכב את הנרטיב ברגע מסוים ומרמז למה שיהיו האירועים, זאת אומרת, תיאור ההקדמה מתנבא למה שיהיו האירועים. בסיפור "בעלייה" ראיתי התיאור שולט על הנרטיב, כאלו הפך הטקסט לקבוצה של יחידות תיאוריות נרטיביות בעלת מטרת ותפקידים משמעותיים ואסתטיים.

תפקיד התיאור המשמעותי

התיאור הוא המעביר האמתי לעומק הכרת הסופר אם זה לעולמו המיוחד או זה לעולם בדרך כלל, התיאור נהפך לקריטריון לדרגת הכרת הדמויות לעולמותיהן הן בתחום האפיסטמולוגי והן בתחום האידיאולוגי (מחفوظ, 2009, 13), האמירה הזו מגלה חשיבות המשמעותית של התיאור שרכש בעשורים האחרונים עם התפשטות האסכולות והזרמים

הספרותיים שבאו אחרי הריאליזם כמו הסימבוליזם, האקזיסטנציאליזם והסוראליזם, זאת אומרת, בטקסטים התיאוריים המילה נהפכה למשמעות סמלית עמוקה. לדעתי, הסיפור "בעלייה" כולל סמלים עמוקים בעלי משמעויות ברורות, התיאורים השלילים שהיו שוררים בטקסט אם זה בתיאור הסביבה ואם זה בתיאור הדמויות, תיאורים אלה הביאו לידי ביטוי את מצבם של יהודי אירופה אשר חלק ממנם נאלצו בגלל סיבות רבות להתיישב בסביבה שונה מסביבתם שהתרגלו עליה שם, ובין אנשים זרים שיש ביניהם הבדל תרבותי גדול, בנוסף לסביבתם הקרה במולדותיהם וסביבת פלסטין החמה, כל אלה דברים נעשו לתיאורים שליליים למקום, לאוויר, לדמויות הערביות והיהודיות, כמו שנזכר לעיל, נושא החלודה שממקד עליה מגד בתיאוריו לדברים אם הם משקיפים את עוני מצביו או מצב השחיתות בחברתם הצעירה אז למשל: "שלב אחד, רקוב קצה, נשמט מאחיזת מסמרו החלוד... תלמים חריבים, מתבקעים, המקשאות הדהויות, ... המנעול היה גדול וכבד וחלוד... דלת העלייה צפצפה על צירה וריח עיפוש הכה בפני" (Spicehandler, 1972, p. 133). התיאורים האלה היו בדף אחד מדפי הסיפור, גם הקטע שבו מתאר את הוריו שאינם מאמינים כל כך: "מה יש שם, בעלייה? שאלתי את אבי. לא כלום. ריקה. ענה והחזיר לי כתף. עכברים, צחקה אמי. לא הוספתי לשאול. ידעתי שרוצים להעלים ממני, כמו שהעלימו ממני שאינם מאמינים באלהים. כשרצתה אמי להדליק אש בשבת, לחשה לאבי שיוציאני אל החצר כדי שלא אראה" (Spicehandler, 1972, pp 127 & 129), יתר על כן, הכותרת ומילת "בעלייה" ויחסה לתעמולת לעלייה לארץ הקדושה, את רגש הנער, הפחד מסביבתו והרצון להיותה את מקומו המובטח, הרעיון קרוב מאוד מרעיון הציונות ביחס נושא פלסטין החלפתה מארץ הפלסטינים הערבים לארצם המובטחת, ובתיאוריו העלייה שהיא מקום התפלות והסודות, אני אינני רואה זה פשוט עם כל התיאורים והסכנה שמקיפה בנער לעלות שם רק עליית גג הצריף בלי משמעות אחרת לרעיון, שמבטיח אותי לרעיון העלייה שהיא ארץ פלסטין והוא הסוף של הסיפור- כמו שנהג מגד להשתמש בהומור וסאטירה לביקורת את המצב החברתי- הוא סיים את הסיפור בעליית הנער ונפילתו מעלייה והנערים היכוהו בלי סיבה רק שהם חשבו שהוא גנב. הנער רצה העלייה להבטיח מרשעים, וזה גם שהיה מתרחש ליהודים שבאו לפלסטין והם חושבים שהיא ארץ בלי עם לפי התעמולה הציונית או אלה שנאלצו לברוח ממולדתם באירופה או מדינות אסיה ובאו למחנות או מושבים או קיבוצים היה מצבם לא נעים עם ההתמודדות שהייתה בין הערבים והיהודים. הסיפור בעל סמלים היסטוריים, חברתיים, תרבותיים ופוליטיים מעצבים תיאור נרטיבי בעל משמעות גלויה ומסתורית, משמעות גלויה באוטוביוגרפית הטקסט, וזו מסתורית בפרטים וסמלים צדדיים, ובכך "התיאור הוא סוג לשוני פנימי שנוחץ לדבר במילים במקום הדברים" (האמון, 2003, כ147).

תפקיד התיאור האסתטי

בספר "בתיאורי" הוזכר כי דעת המבקר הצרפתי רולאן בארת באמירה ש "מטרת התיאור האסתטי היא מהות בפני עצמה שקיימת בטקסט" (כ106), ובמילה אחרת, התיאור בכתיבה הריאלית הוא מטרה בפני עצמו, אך בנרטיב ריאלי בעל תיאורים סריאליים כמו בסיפור "בעלייה" היו בעלי תפקידים אסתטיים מובהקים נותנים לטקסט את היופי ואת הפואטיקה. בסיפור "בעלייה" ישנו שפע תיאורים שהיו מדויקים במשמעותם לסביבה וזה סימן לכישרונו של מגד לתיאור הדברים בצורה פואטיקאית, כמו: "קולות התפילה היו מהבהבים כנרות, מתלקחים ודועכים, קמים ויושבים, ובאחת פתאום נעשים רחש כרחש החורשה שעברה בה רוח, ובאחת פתאום נתקפלו כל הכנפיים, כאילו ערב ירד, ערב שותק שרק החול מלחש בו. אז קם הייתי חרש, ויחף רגל יוצא מפתח הצריף, עובר את החצר שטופת השמש ונכנס אל אפלולית בית הכנסת" (Spicehandler, 1972, p 129), משפטי מגד היו קצרים עם הרבה תיאורים, אבל התיאורים של הדברים אינם יפים, דברים כמו

קולות התפילות- המפשטים האלה אנו חושים בהם בחוש השמיעה- מתאר אותם באפן יפה ופואטיקאי, צייר לנו כמו יצורים קמים ויושבים, ישנם ביטויים כל כך מדהימים כמו: "הערב שותק שרק החול מלחש בו", ועזרה אותו ההאנשה כמו זכרתי בדפים שעברו במחקר. התיאור הנרטיבי בסיפור הזה היה סימבולי בעל ערך אסתטי לא רק בהאנשה אלא גם בקשר שהיה בין הדמות המושפעת מהסביבה לבין הסביבה שהיא צורה לדמויות ומרמיזה עליהן, כמו בקטע הבא שהנער נדמה לו הסודות של העלייה כדומם ייפלו אותו ארצה אם הוא פתח דלתה: "עכשיו יפרצו כל הסודות אל מולי ויפילוני ארצה. לילית מאובקת כנפיים תטפח על פני, תעוף אל אוהלי הבדואים השחורים. התפילות תפרחנה מצרורותיהן ותדאינה אל ענפי העץ הסמוך. בבהלה יתעוררו כל הישנים בבתים וקץ לצהריים" (Spicehandler, 1972, p 133), וזו הגזמה לשכל הנער לדברים בסביבתו וגם מגלה השפעת הדת ביחיד בצורה כללית.

גם לתפקיד התיאור הנרטיבי חשיבות במבנה היחידה הסיפורית שמוסף לעבודה הנרטיבית את תנועתה וערכה האמנותיים (العجمي, 2003, ص 293), ומגד מתאר הנאת הנער ואת רגשו הגבוה בדברי הדת, לדוגמה: "שלחתי ידי אל חשרת הסודות. גבב של ספרים. ספרים בלויים, ממורטטים, כסוסי דפים, מרופטי כריכות, וצרורות בד ביניהם. אבי לא ידע! נשמתי עמוק את הריח. ריח ישן. חלב. טבק זקנים. קטורת קרבן מנחה של מוצאי שבתות, כשהחום שוקע ואד צונן מתפרש על החול. בלילה רובצות פה התפילות עם הנשמות המופקדות בערב ומוחזרות בבוקר." (Spicehandler, 1972, p 135), גם כאן תיאורים נרטיביים פואטיקאיים למה שהיה בעליית הגג של חצר הצריף שבמושב הקטן, הנער במאמריו מגלה מעמד הדת וכל מה שנוגע בה מספרים, בדים, קטורת, תפילות ונשמות מופקדות, מגד משרטט בסיפור תמונות תיאוריות נרטיביות דרך תיאורים מיוחדים. הראיה הייתה בעיין אהובה לכל מה שנוגע בדתם כי הציונים לפי דעתם פורסמו שהשיבה של היהודים לפלסטין היא בצוע לרצון השם. מגד מתאר תמונות תיאוריות סמליות מקשטות את הטקסט וגורמות להבנת מטרת הטקסט.

3- השיח התיאורי הנרטיבי "בעלייה"

התיאורים שבאים בסיפור ואת הנוכח המגוון וסוגי תפקידים, מה היא משמעותם ומה הוא מסרם לקורא. לדעתי מגד בתיאוריו שלח מסר מסוים כי בטקסט הספרותי (המבנה הסיפורי) צריך שיש שיח רעיוני או חברתי או פוליטי, ששולח אותו הסופר לקוראיו. הנרטיב החדש השיח בטקסט מביע על האופן או האורח שבו מציג החומר הסיפורי ש: "בכל נרטיב ספרותי ישנם סיפור ושיח", השיח מופיע מתוך הסופר שמספר את הסיפור (يُحكى، 1991, ص 249). גם "הטקסטים הספרותיים כוללים קשר מורכב מהאמת והערך, הם מגישים האמת על המצב האנושי, אך הם עושים זאת בצורה סיפורית" (ميلز، 2016, ص 35). יתר על כן, השיח הספרותי תוצאה להכרת וכוונת הסופר, הכתיבה היא נובעת מכישרון ורגשות הסופר האציל לסביבתו, שממלאה אותו ברעיונות שדוחפות אותו לכתוב ולהעביר מסר מסוים, האמירה שמגד בכתיבתו האוטוביוגרפית רק חפש על הזמן האבוד לחברה היהודית בתקופה העות'מנית והמנדט, שמשקפת את זיכרון המספר במקום ההיסטוריה של החברה היהודית בפלסטין לפני הקמת הישות (سامي، 2005, ص 9). לפי דעתי זאת אמירה שטחית לסופר כמגד בעל כוונה ביקורתית מסורתית למוסדות השלטון הציוני, והוא בעל האמירה המפרסמת "הציונות מרימה העם המצוי בפלסטין". הציונות מרימה אותם בתעמולת הדתית וכי פלסטין ארץ הביטחון והטובות ואין בה עם, יסוד קריאתה של הציונות הוא הדת היהודית, וכשבאו לא היו יסודות הדת בחייהם, והמוסדות אינם מגשימים את הדת, אפילו האנשים שבאו רובם אין להם מקום בגלל הפרעות שהתרחשו באירופה בחצי הראשון של המאה העשרים. מגד באחד מקטעי הסיפור מתאר טקסי התפילה וכליה בצורה מוקפת ברימה ובבגידה, בביטוי שמעיד על כך: "כשנפרשו הטליתות הצהובות כמוטות כנפיים

בברכת הכוהנים, וקולות חרוכים ונוראים השביעו השבעות שנפלו כאבנים לרגליהם, התגנבתי מתחתן לראות את האימה הנחנקת שם עם "ויחנך" ורמסתי ברגלי את הקולות לבל יעופפו למעלה (Spicehandler, 1972, p 131), את המילה "ויחנך" היא באה בפסוק מהתנ"ך שמספר סיפור אבשלום שהיה הבן המורד והבוגד לאביו המלך דוד.

היהודים שבאו לפלסטין אין מנוס להם ממה שהיו סובלים, כמו: "חשכת צהריים הייתה בצריף החם, מסגורת קוי אבק מופז. עמדתי כלוא בין הסוגרים, גלוי ראש וצרוב גב ונשכתי את שפתי. דמעות בערו בעיני. הצריף היה ריק מצללים. עליית הגג נשארה פרוצה וכל הסודות פרחו ממנה אל גבעות החול." (Spicehandler, 1972, p 139) נדמה לי שמגד אומר כל השקר מתגלה כשבאו לארץ.

אני חושבת כי יש טקסטים מכוונים לשלטון יותר לקהל קוראים, בסיפור התיאור והנרטיב והעלילה אינם אלא הגזמה לרעיון בלבו של מגד למצבם של חלק מהיהודים, ומעשה הבגידה של הציונות.

השיח הספרותי בטקסט הזה בעל רעיון משתמש בו מגד בתיאורים שנושאים כוונתי, כי "השיח הספרותי הוא שיח עמוק קשה להבינו רק בקריאה ופרשנות, וכולל תפקיד פואטיקאי למען הצורה" (المسدي, 1977, ص 112).

התיאורים היו פואטיקאיים שהגיעו למטרותם לשרטט צורה ברורה למצבם של היהודים, על אף שהיו מפי נער, כמו שאמרתי לעיל התיאורים באו מנער להוסיף הומור על הסיפור וגם כרמז לידיעה.

כי ידוע "המשפט הוא יחידה בסיסית בשיח" (1997, ص 17), ומגד בטקסט "בעלייה" משתמש במשפטים מכילים הדים לחוקר בספרות העברית החדשה ובספרות העולמית, ובמיוחד אם נשים לב לזמן שנכתבו בו הטקסטים שהיה באמצע המאה העשרים, מילים כמו "החלודה והפנים המכוערים" שנזכרו בתוכן הטקסט. גם ישנו דבר נוסף בקריאתי לטקסט שמזכיר אותי בטקסטים אחרים לבני דורו מהסופרים המפרסמים, והיא פרשת הילדים הצעירים שהיו ציר הטקסטים האלה, הילדים הצעירים שהיו הדמויות הראשיות שנפגעות בסוף, הסוף העצוב לילדים אלה היא תוצאת לחלום שחלמו בו, הם נאשמים בלי שיעשו ידיהם כלום, בסוף הדמות סובלת בכלל, והיא תמיד חוזרת המשפט "אני יודע" כמו בסיפור "בעלייה": "התוו עליו חריצים ארוכים בענפים היבשים שבידיהם - ולא ידעו", "ידעתי שיבואו על עונשם", "שוב לא ידעו דבר על המטמון" (Spicehandler, 125, 127, 129), המשפטים האלה בסיפור עשו הדים חזקים בקריאתי לטקסט, הם מהווים חלק מהשיח שרוצה מגד להגיד, וגם המשפטים האלה מצויים בסיפורים כמו "שמיל" של נסים אלוני, "קיטי" של אהרון אפלפלד, "שתיקה הולכת ונמשכת של משורר" של א. ב. יהושע, "אבי" של עמוס עוז, הם מודיעים למישהו שאני יודע. עם הילדים ישנם הרבה תיאורים לסביבתם עם ההאנשה, לדעתי זה יבוא כאשר בן-אדם מיואש ומאוכזב מהאנשים שבסביבתו, או בן-אדם נפגע בפרעה עצבנית שהייתה מעל כוחו ומפרידה אותו מהאנשים ועשתה אותו לדבר עם דומם.

המבקר תודורוב מדמה השיח כמו גוף כולל מהות ותנועה שונות בכל פעם, הוא מסתדר בסידור פנימי, אבל נע בתנועה עצמאית, יש לו צבע מיוחד, השיח תוצאה לדיבור שמתהווה ממשפטים מחוברים יחד עד שנוגעים למהות השיח (بوحوش، نت، ص 88), מגד שהוא שייך לדור הארץ שהיו סיפוריהם ריאליסטיים ובעלי מאפיינים אוטוביוגרפיים מסוימים במציאות המדינה הצעירה, נראה לי ששיחו בסיפור הזה מדבר על גורל העם שמתאר אותו כגורל היחיד, אך בהומור וסאטירה, הנער חלם ומבצע מזימתו ליצור עולם ביטחון, והתעמולה הציונית שמבטיחה להם שיש ארץ מחכה להם, וכשעלה הנער לעלייה נפל והוכה. גם מגד מוסיף לעליית הגג של הצריף הילה קדושה וסודות כי הצריף הוא סמל ביהדות מעיין בית הכנסת.

גיבור מגד כאן אנטי גיבור שהוא לא שייך וכמה להיות שייך כרוב גיבורי בני דורו, מגד בתיאורו חושף לנו סביבת תקופה מסוימת, זה גם מדגיש דעתי שיש תיאור מביא את הנרטיב. יתר על כן, תיאורי מגד שבסיפור זה הם שיח לקורא לחשוף את המצב והרעיונות אז, כי "הוא יודע". וחושף בדיבור הוריו חלק מהיהודים שבאו לארץ ואינם מאמינים ברעיון הציונות אבל הנסיבות מכריחות אותם בנוסף ללחץ הציונות.

השיח נעשה אובייקטיבי אם איננו שומעים קול המספר, ולהפך אם אנו שומעים קול המספר "סובייקטיבי", זאת אומרת אנו שומעים כינוי(אני)(גיניט, 1988, ص 63), ובסיפור הזה היה השיח סובייקטיבי כי הוא היה המספר, והיה הקול, הראייה והמעשה ממגד עצמו. לבסוף אינני יכולה להרחיב יותר במחקר לצורך מדת המחקר וצורך הקיצור בהצגת הרעיון, מקווה שבררתי את הרעיון של התיאור שמוביל את הסיפור והפך את הטקסט הזה לתיאור נרטיבי.

המסקנות

- 1- מגד ממלא את הסיפור "בעלייה" ביחידות תיאוריות ששלטו על הנרטיב, והפכו את הסיפור לטקסט תיאורי ומכאן בא השם **התיאור הנרטיבי**.
- 2- הנרטיב בסיפור מגלה תיאורים מקשטים את הטקסט ונתנו לו ערך חברתי והיסטורי, בגלל תיאורם לפרטי הסביבה בתקופה ההיא של החברה היהודית הקטנה בפלסטין.
- 3- מגד מוסיף לתיאוריו האנשה מניעה את הדוממים יותר מהדמויות שבסיפור.
- 4- השתמשותו של מגד בסוגי התיאור השלושה שהן הראייה, האמירה והפועל שהיו למען המקום שהוא הציר של התיאורים וגם תכלית או מטרה כל שהיא.
- 5- לתיאורי הסיפור היו תפקידים משמעותיים נושאים סמלים חברתיים ופוליטיים מוספים לטקסט את ערכו האסתטי.
- 6- ערך אמנותי חשוב שהוא השיח הסיפורי, הוא מדבר מתוך תיאורי הטקסט ואיכותם, ובסיפור היה שיח תרבותי, חברתי ופוליטי מברר את מחשבתו בשימוש התיאורים השונים.
- 7- אומרים שהתיאור אינו פותח את הדלת לכל ציפייה לתהליך האירועים כמו בנרטיב שמשלשל את הסיפור, ובסיפור העלייה ראיית תיאור נותן המשמעות לקורא לציפיית העתיד מתוך תיאורי הטקסט.
- 8- כידוע שמגד עובר בין הראליזם והסוראליזם, ובסיפור בעלייה הוא היה ריאליסטי במוטיב, המקום, הזמן, העלילה והדמויות אבל סוראליסטי בתיאוריו.
- 9- הדמות הראשית הייתה המתארת שמתארת את הסביבה יותר מהדמות שמספרת את הנרטיב.
- 10- היה תיאור מכמה קווים הם נפשיים לנערי, חברתיים לסביבה ופוליטיים כסמל לעלייה.
- 11- תיאור מגד מצד התוכן מפי נער לגלות אשליית חלום העלייה, הן היו תיאורים לעליית בית כנסת בארץ פלסטין והן לארץ פלסטין בכלל.
- 12- מגד מתאר באופן ישיר וגם בעקיפין, כמו אנשי המושב כישנים, כמו שאינם מכירים שום דבר, כי כל מספר יכול למסור לקורא רעיון מסוים דרך התיאורים באופן עקיפין או בתיאורים ישירים.
- 13- התיאור היה משמעותי סימבולי יותר מהיותו ריאלי במטרתו.
- 14- מגד מתאר צורות סמליות שגורמים להבין מטרת הטקסט.

التيار النرسيبي في سطور "بعليية" سل اهارون مغد

المرة: ايمائ لفته عزي

مخلقة الشفة العبرية/ فقلة الشفة/ اونيبرسيطة بعداد

تقير

التيار الة اء مةبنيوة الشيحوة الحشوبوة بسفور "بعليية" سل اهارون مغد، السفور نملا بيحوة تياوروة نرسيبيوة وومكيه، بةبنيوة التياور مغوونيم السوغم متياور رايية، تياور مامر وتياور فوعل سكلم باو لمعن تياور המקوم.

التياور بسفور كولل ففكيديم مغوونيم بينيمه الففكيء الهيسوري شمافيين اء سפורي مغد الراسونيم وة سقرا بسفوريه اوسوبويورفيم، شمغيشيم تياور مفورل لسبيبة الهبرة الههوية القسنة سنملسه ممزره ايروفة لفلسطين بةحيلة الماه العشريم، كشهية الهري كبوشه عل يء السلون العومني. الففكيء الاسلمي مةبسا بتياوريم شهشتمشو بهانساه شمسرلسة ضرور نرسيبيوة بدميون رب، المشفسيه هو قزريم فواسيقياهيم الهمزغو بهومر وساطرية، هوسفو مرهق اءر لسقسس. يشو ففكيء مشمعوئي شهيه كلول بةوكن السفور هوو هم هوسفي مرهق سيمبولي، مغد مةار اء مزيمة الهبور لعلوة لعلية ج هزر الهري الهشبه بيهوة اء המקوم الهقووس وهومبسا، ومسيه علية سل الهبور بيريهه سريهه بمكلولة الهمكة وهريهه، الهعون هه قروب بمشمعوئو لرعون الهيرة الههويه لفلسطين بسوق الماه الهسه عسره، ومه شهترهش اءرية.

المهقر هه هو اله عبوه فروعورلية لسفور سسراوسيفي مسفوري مغد شمغله اء الحشوبوة سل التياور بنرسيب هم اء الففكيء الهول لهكرة الشيه الهياوري ومشمعوئو بسقسس.

بيبلويورفيا

- 1- بنحو، رشيد (١٩٩١). النص الاءبي من الإناج الى الففقي. أطروحة مرقونه بكلية الاءاب. ظهر المهرز بفاس. المغرب.
- ٢- بووش، رابح. (ءء). الاسلوبياء وةليل الخباب. (ءط). جزائر: منشورات جامعة باجي مختار. عناية.
- 3- جونيه (١٩٨٨). ءووس النص. تر: بنعيسى بو حمالة. مجلة افاق، عءء ٨ و٩.
- 4- جينه، جيرار. (١٩٨٨). ءووس السرد. مجلة افاق. ء. ابن عيسى بو حماله. (ع ٩/٨). المغرب: اءاء المغرب.
- 5- جينه، جيرار. (٢٠٠٠). عوءه الى خباب الهكايه. ء. محمد معصم. المغرب: منشورات المركز الففقي. ١.
- 6- سامي، هءيل سلوان. (٢٠٠٥). ءويف الهوار في رسم الشخسياء القصصية للقاص اهورن ميء. رساله ماجسئر غير منشورة. بغداد: جامعة بغداد.
- 7- العجيمي، محمد ناصر. (٢٠٠٣). الخاب الوصف في الاءب العربي القءيم. الشعر الهاهلي ائموءا. (ط). مركز النشر الجامعي بئونس و سعيدان بسوسه.
- 8- العمامي، محمد نجيب. (٢٠٠٥). في الوصف بين النظرية والنص السري. (ط). ءونس: ءار محمد علي للنشر.
- 9- مالك، رشيد. (٢٠٠٠). قاموس الفليل السيميائي للنصوص. المغرب: ءار الهكمة.
- 10- محفوظ، عبء اللطيف (٢٠٠٩). وظيفة الوصف في الرواية. (ط١). جزائر: منشورات الاختلاف.
- 11- مرشء، اءمء. (٢٠٠٣). انسنة المكان في رواياء عبء الرحمن منيف. (ط١). مصر: ءار الوفاء لءنيا الطباعه والنشر.
- ١٢- المسءي، عبء السلام. (١٩٧٧). الاسلوبيه والاسلوب. ءونس: ءار العربية للءاب.
- 13- ملحم، ابراهيم اءمء. شعرية المكان قراءه في شعر ملنع سعيد العتيبة. (ط١). الأردن: عالم الكءب للنشر وءووزيع.

- 14- ميلز، سارة. (٢٠١٦). الخطاب. تر: عبد الوهاب علوب. (ط١). مصر: المركز القومي للترجمة.
- 15- هامون، فيليب. (٢٠٠٣). في الوصف. ت. سعاد التريكي. (ط١). تونس: المجمع العلمي للعلوم والاداب والفنون.
- 16- وهبة، مجدي. (١٩٧٤). معجم مصطلحات الادب. بيروت. لبنان: مكتبة لبنان.
- 17- يقطين، سعيد. (١٩٩٧). تحليل الخطاب الروائي. (ط٣). المغرب: المركز الثقافي العربي للطباعة والنشر والتوزيع.
- 18- يوسف، امنة. (١٩٩٧). تقنيات السرد في النظرية والتطبيق. (ط١). سوريا: دار الحوار للنشر والتوزيع.
- 19- ابن شوشن، ابراهيم. (1971). الميلون الحديش. كרך شبيعي. يروشليم. اسرائيل.
- 20- يردني، غليا. (1972). اربعة סיפורים. يروشليم. גשר.
21. Spicehandler, Ezra. (1971). Modern Hebrew Stories. U.S.A.

Abstract

The Narrative description in the story "In the attic" by Aaron Megged

By Iman Lafta Azeez

Description is considered one of the most important rhetorical structures in the story of "In the Attic" by Aharon Megged, as it is characterized by descriptive units and their meanings. The descriptive structure varied from description of vision, saying and actions that are all used for the description of the setting. Description in the story had different functions including historical function which characterized the first stories of Megged that are called Autography. The stories described in details the environment of the Jewish society that escaped from East Europe to Palestine at the beginning of the twentieth century during Othman colonization. Another function is the aesthetic one where it appeared in the description that used personification in narration with short poetic sentences and pure imagination. In addition, irony and humor added another intellectual dimension for these narrative images. The story included another important function which is the semantic function that is mixed with the content of the story; therefore, a symbolic dimension of the content appeared where the description of Megged of the idea of plotting the hero's ascension to the Knesset that is a holy and secure place in Judaism. The description of the descent of the child from the attic and his persecution and beating by the boys in descriptive terms close to the idea of Jewish migration at end of the 19th century to Palestine and the events, which followed it.

The research paper dealt with a typical story of Ahron Megged's stories in which he revealed the importance of description in the literary text and its great role in expressing the discourse. Furthermore, it is a textual approach between the story and the idea of Jewish emigration to Palestine.